

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 28. Nisan 2021
Sayı : 2368

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 28/04/2021 14:36
Sayı: E-120.10-
0813678

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Öğretmenlik bölümlerinden mezun gençlerin istihdam süreçlerine katılımda yaşadıkları zorlukların ve bu alanlardaki işsizlik sorununun değerlendirilerek gereken tedbirlerin ivedilikle tespiti amacıyla Anayasanın 98. Maddesi ile TBMM İçtüzüğü'nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince bir Meclis araştırması açılmasını arz ederim. 10.03.2021

Kadim Durmaz
Tokat Mv

Tekin Bingöl
Ankara Mv.

Dr. Ali ŞEKER

İstanbul Milletvekili

Atilla SERTEL
İzmir Mv

Alihan ÖZER
Antalya Mv.

Ömer Fethi Güner
Niğde Mv.

Ali Haydar HALKÇERDİ
Ankara Mv.

Ali Kuru

Necati Nigiz
Giresun

Cengiz

Öpökel

Hüseyin YILMAZ
Adana Mv.

Abdullah
Veli Ağbaba
Malatya Mv.

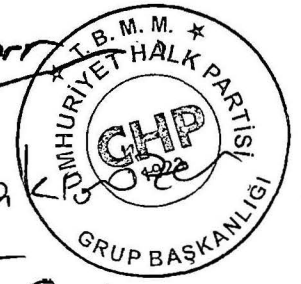
Ah. Abdurrahman TUTDİRE
ADYAMAN Mv.

Kemal ZEYBEK

Samsun

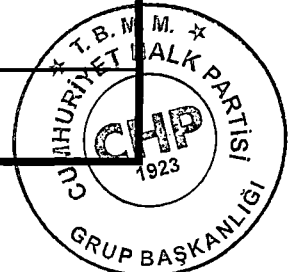
Alişahir İSMAİL
Mersin

Utku Çakır
Fethiye

2368 Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
Ar.Dr. M. Sami AKRIKUL İSTANBUL		
Canan YILMAZ	Tekirdağ	
Kamil Özyay Sındır	İzmir	
Serkan İğral	Antalya	
Yüksel Özkan	Bursa	
Polat Sarı	İzmir	
MURAT BAKAN	İZMİR	MBakan.
Nezdi Coşnoğlu	Kırıkkale	
Bayram M. Özkan	Gaziantep	
Süleyman Gigin	Muğla	

GEREKÇE

“Öğretmen yetiştirme”, cumhuriyetin kuruluşundan itibaren önemini koruyan bir gündem maddesi olmuştur. Özellikle cumhuriyetin başlangıç yıllarında Atatürk eğitime, dolayısıyla da öğretmene büyük önem vermiştir.

Ülke kalkınmasında en önemli etkenlerin başında iktisadi literatürde “beşeri sermaye” olarak adlandırılan insan faktörü yer alır. Gelecek nesillerin kalkınma yarışında etkili rol alabilmesi için, bugün onlara sunulan eğitimin nitelikli ve çağın gereklerine uygun olması şarttır. Bunun için de eğitim hayatları boyunca, çocuklarla ve gençlerle temas edecek öğretmenlerin, eğitimcilerin varlığı önemlidir. Bilimin ışığında sunulan eğitim hizmeti kuşaklar boyu sürecek kalkınma yolunun kapısını aralayacaktır. Ancak günümüzde, atama sayılarındaki adaletsizlik nitelikli genç öğretmenlerin mesleklerini yapmalarının önünde engel olmaktadır.

Ülkemizde, eğitim ve eğitim bilimleri adıyla kurumsallaşan fakülte sayısı 95’tir. 2017 yılında Yükseköğretim Kurulu, öğretmenlik programlarına yerleşebilmek için Yükseköğretim Kurumları Sınavında ilk 240 bine girme zorunluluğu getirmiştir. Bu kriter 2019 yılında ilk 300 bin olarak belirlenmiştir.

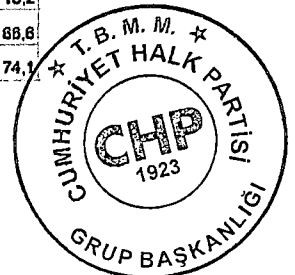
Bununla birlikte eğitim ve eğitim bilimleri fakülteleri dışındaki fakültelerden de belli alanlarda öğretmen yetişmektedir. Bunun en bilinen örneği beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümüdür. Bu bölüm spor bilimleri fakültesi ya da beden eğitim ve spor yüksekokulu bünyesinde yer almaktadır. Benzer biçimde, imam hatip liselerindeki meslek derslerine de ilahiyat fakültesi mezunları arasından öğretmen alınmaktadır.

Eğitim Alanındaki Lisans Öğrencileri ve Mezunlar (2012-2020)

	Yeni Kayıt	Toplam Öğrenci	Mezun
2012/13			65403
2013/14	57705	279329	66178
2014/15	58092	275495	67460
2015/16	62925	270583	55743
2016/17	59191	267246	55922
2017/18	57935	270681	53861
2018/19	61067	276975	53395
2019/20	54871	265013	

Eğitim Alanında Fakülte ve Yüksekokul Mezunlarının İşgücü Durumu (1000 kişi) (2009-2019)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
İşgücü	657	665	711	753	798	788	880	995	1 019	1 172	1 208
İşsiz	62	54	57	51	59	58	69	86	99	115	123
İstihdam	696	611	654	703	739	728	811	909	920	1 057	1 084
İşsizlik oranı (%)	9,4	8,1	8,0	6,7	7,4	7,4	7,8	8,6	9,7	9,8	10,2
İstihdam oranı (%)	65,3	68,4	68,9	67,5	67,9	67,8	68,3	68,8	68,6	68,2	68,6
İşgücüne katılma oranı (%)	72,0	72,2	72,8	72,3	73,3	73,3	74,1	75,3	76,0	75,6	74,1

Yukarıdaki tabloda görüleceği üzere eğitim alanında fakülte ve yüksekokul mezunları arasında işsizlik oranı %10.2'dir. Yani her 10 mezundan biri işsizdir.

2020/21 eğitim yılında kamuda görev yapan öğretmen sayısı 974 bindir. Her yıl öğretmen olabilmek için belirlenen atama sayısının çok üzerinde başvuru olmaktadır. Bu talep hem KPSS eğitim bilimleri sınavına giren aday sayısında hem de MEB tarafından ilan edilen atamalarındaki müracaat sayısında görülmektedir.

Yıllar İtibarıyla KPSS Eğitim Bilimleri Sınavına Giren Aday Sayısı ve Kamu Okullarına Yapılan Atamalar (2009-2020)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
KPSS Eğitim Bilimleri Sınavına Giren Aday Sayısı	244.269	279.849	230.333	279.638	252.741	314.085	417.480	457.799	412.185	416.485	359.952	439.632
Kamu Okullarına Ataması Yapılan Öğretmen Sayısı	23.893	40.922	40.745	56.234	41.689	51.057	52.785	49.311	23.396	25.577	41.379	41.139

MEB Öğretmen Atamalarında Müracaat Sayısı

	Müracaat Sayısı	Atama Sayısı
2018	143.085	25.577
2019	126.863	41.379
2020	102.759	41.139

Sayıştay'ın Milli Eğitim Bakanlığı 2019 Denetim Raporunda da öğretmen ihtiyacının en yüksek olduğu iller, toplam norm kadro açığı ve kurum bazlı toplam öğretmen ihtiyacı değerlendirilmiştir. Rapora göre; Aralık 2019 itibarıyla MEB'in net norm kadro açığı 93.235'tir. Kurum bazlı öğretmen ihtiyacı ise 138.393'tür.

Öğretmen İhtiyacının En Yüksek Olduğu İller ve Türkiye Geneli İçin Durum

İl Adı	Norm Sayısı	Kadrolu Öğretmen Mevcudu	Sözleşmeli Öğretmen Mevcudu	Net Öğretmen İhtiyacı	Kurum Bazlı Öğretmen İhtiyacı
İSTANBUL	132.072	99.622	4.278	28.172	31.033
ŞANLIURFA	32.071	14.703	12.423	4.945	6.312
BURSA	31.608	26.630	589	4.389	5.609
GAZİANTEP	28.670	19.677	4.840	4.153	4.395
HATAY	23.723	17.775	3.072	2.876	3.016
KOCAELİ	21.671	18.643	362	2.666	3.134
KAHRAMANMARAŞ	16.431	12.876	1.152	2.403	2.665
VAN	18.619	9.503	6.775	2.341	2.745
ANTALYA	26.317	23.949	149	2.219	3.089
DIYARBAKIR	23.380	17.058	4.268	2.054	2.265
Ülke Geneli Toplam	953.206	773.092	86.879	93.235	138.393

Not: Tablodaki veriler Aralık 2019 tarihi itibarıyla mevcut durumu göstermektedir.

Öğretmen ihtiyacının en yüksek olduğu ilk 10 alan ise aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Öğretmen İhtiyacının En Yüksek Olduğu Alanlar (Aralık 2019 İtibarıyla)

Alan Adı	Norm Sayısı	Öğretmen Mevcudu	Net Öğretmen İhtiyacı	Kurum Bazlı Öğretmen İhtiyacı
Özel Eğitim	40.768	18.063	22.706	22.985
Din Kült. ve Ahl.Bil.	51.743	36.691	15.055	15.965
İngilizce	80.499	73.449	7.051	10.166
Sınıf Öğretmenliği	192.060	190.456	1.605	9.236
İlköğretim Matematik	53.108	45.602	7.506	8.222
Rehberlik	40.589	33.641	6.949	8.111
Türkçe	52.753	47.825	4.928	6.205
Okul Öncesi Öğrt.	59.574	55.730	3.848	5.687
Fen Bilimleri	41.848	37.340	4.509	5.246
Beden Eğitimi	35.861	33.358	2.503	4.161

Not: Tablodaki veriler Aralık 2019 tarihi itibarıyla mevcut durumu göstermektedir.

2018 Yılı Öğretmen Atamalarında En Yüksek Kontenjan Ayrılan 10 Alan

Alan	Kontenjan
1 Sınıf Öğretmenliği	3806
2 İngilizce	2002
3 Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi	1907
4 Okul Öncesi	1676
5 İlköğretim Matematik Öğretmenliği	1453
6 Türkçe	1450
7 Fen Bilimleri	1095
8 Rehberlik	922
9 Beden Eğitimi	673
10 Özel Eğitim	664

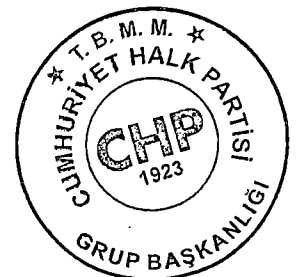
2019 Yılı Öğretmen Atamalarında En Yüksek Kontenjan Ayrılan 10 Alan

Alan	Kontenjan
1 Sınıf Öğretmenliği	5058
2 İngilizce	3998
3 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	3832
4 Okul Öncesi	3200
5 İlköğretim Matematik Öğretmenliği	2849
6 Özel Eğitim	2412
7 Türkçe	2242
8 Rehberlik	2176
9 Fen Bilimleri	2068
10 Beden Eğitimi	1626

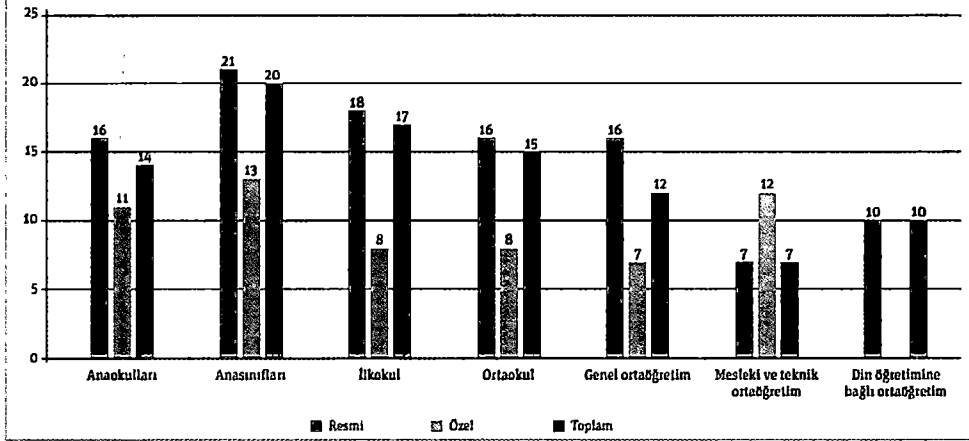
2020 Yılı Öğretmen Atamalarında En Yüksek Kontenjan Ayrılan 10 Alan

Alan	Kontenjan
1 Sınıf Öğretmenliği	5838
2 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	3637
3 İngilizce	3470
4 İlköğretim Matematik Öğretmenliği	3400
5 Okul Öncesi	3031
6 Rehberlik	2630
7 Türkçe	2593
8 Özel Eğitim	2211
9 Fen Bilimleri	2028
10 Beden Eğitimi	1521

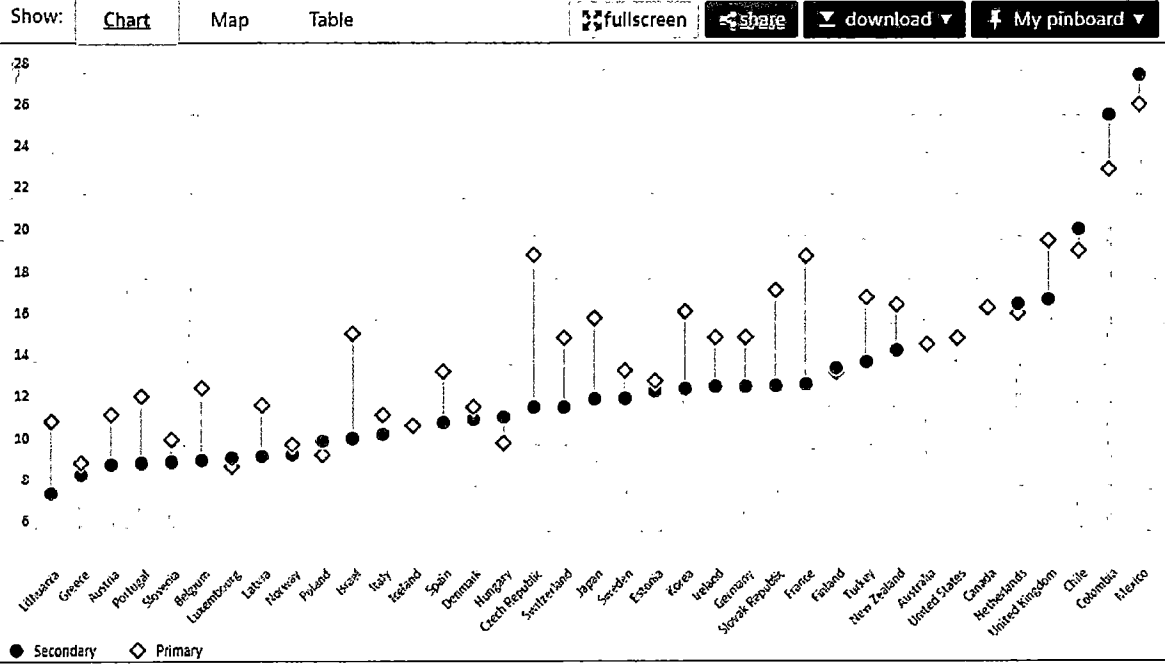
Öğretmenlerin çalışma koşullarının değerlendirilmesinde, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı da kritik bir göstergedir. Eğitim Reformu Girişimi tarafından yayınlanan “Eğitim İzleme Raporu 2020: Öğretmenler”de mesleki ve teknik ortaöğretim haricinde, tüm kademelerde özel okullarda öğretmen başına düşen öğrenci sayısı kamuya bağlı okullara kıyasla oldukça düşüktür. Bu fark ilköğretim düzeyinde 10 öğrenciye kadar düşmektedir. Kamuya bağlı okullarda ilköğretim düzeyinde öğretmen başına 18 öğrenci düşerken, anasınıflarında bu sayı 21’e kadar yükselmektedir.

GRAFİK 1: KADEME VE OKUL TÜRÜNE GÖRE ÖĞRETMEN BAŞINA DÜŞEN ÖĞRENCİ SAYISI, 2019-20

OECD'ye üye ülkeler arasında ilgili kategoride Türkiye, bir öğretmene en fazla öğrencinin düştüğü ülkelerden biridir.

Öğretmen istihdamına ilişkin 8 Mart 2021 tarihinde katıldığı bir televizyon yayınında Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk tarafından yapılan aşağıdaki açıklama da dikkat çekicidir:

“Sadece 2020’de 439 bin kişi eğitim bilimlerinde KPSS’ye girdi. Her sene eğitim fakülteleri ortalama 40 bin mezun veriyor. Türkiye’nin öğretmen ihtiyacı, okul sayısı, nüfusu belli. Bizim şu andaki gibi 500-600 bin... Öğretmen olmak isteyenleri almamız zaten mümkün değil. Her yıl 40 bin kişi mezun oluyor, ortalama 15 bin kişi emekli oluyor. Bunun bir döngüsü var. Bütçe imkanları çerçevesinde dikkat ederseniz kamunun toplam kadrosunun en büyüğünü her zaman Milli Eğitim alır. Bu sene de Milli Eğitim alıyor. Bu bizim için yeterli değil, daha fazlasına ihtiyacımız var. Yaklaşık 74 bin civarında bir açık görülüyor. Geçen sene alınan 40 bin vardı, ondan önce alınan 40 bin

vardı. Onlardan önce 100 binin üzerindeydi sayı ama şimdi 70 civarında bir açık var. Şimdi 20 bin daha gelecek. Yine açık kalacak. Onu da ücretli öğretmenler vasıtasıyla kapatabiliyoruz.”

Milli Eğitim Bakanı'nın olağan bir istihdam modeli olarak görüyor olmasına karşın ücretli öğretmenlik eğitimde kaliteyi düşüren en önemli etkenlerden biridir. Türk Eğitim Sen tarafından derlenen verilere göre 81 ilde, ülke genelinde istihdam edilen ücretli öğretmen sayısı 80 bin 583'tür. 81 ildeki ücretli öğretmenlerin mezuniyet durumları değerlendirildiğinde; 37 bin 208'inin eğitim fakültesi mezunu, 33 bin 280'inin lisans mezunu, 8 bin 268'i de ön lisans mezunu olduğu görülmüştür. Oysa eğitim hizmeti gerekli mesleki bilgi birikimi ile sunulması gereken, ülke geleceğini, on yılları, gelecek kuşakları zincirleme bir reaksiyon ile etkileyen en önemli kamusal hizmetlerden biridir. Bir an evvel ücretli öğretmenliğe son verilerek öğretmen açığının atama yolu ile kapatılması sağlanmalıdır. Çocukların ve gençlerin nitelikli ve yeterli eğitim alabilmeleri için var olan öğretmen açığının bir an evvel giderilmesi şarttır. Öğretmen açığının ücretli öğretmenlik sistemiyle yok sayılmak istenmesi kabul edilebilir bir durum değildir.

Değinilen sebepler doğrultusunda, ülkemizde eğitim fakültesi mezunu gençlerimizin istihdam süreçlerine dahil olarak çocuklarımızın ve gençlerimizin nitelikli eğitim hizmeti almaları için atılması gereken adımların tespit edilerek, alınması gereken tedbirlerin değerlendirileceği, konunun uzmanları ve paydaşlarının da görüş ve önerilerine başvurulabileceği bir araştırma komisyonunun Meclis çatısı altında kurulması önem arz etmektedir.

